

Enhancing our Heritage Toolkit

Työkalupakki

Hoito- ja käyttösuunnitelmien vaikuttavuuden arviointia

EoH yleistä

- Arviointivälineitä ja –prosesseja kehitetty kohdevastaavien kanssa (alunperin luontokohteisiin)
- Arviointi, seuranta ja raportointi >> hoito- ja käyttösuunnitelmien tehokkuus / toimivuus
- Itsearviointivälineitä, myös yhteistyö osallisten kanssa
- Syklisyys, jatkuva käyttö
- Olemassa oleviin järjestelmiin integrointi
- Soveltaminen
- 12 työkalua

EoH yleistä

- Pääosa arvioinnista laadullista
 - Vahvuuksien ja heikkouksien arviointia
 - Arviointituloksen vertaaminen parhaisiin käytäntöihin
- Määrällistä tietoa käytetään arvioitaessa panoksia, tuotoksia ja lopputulosta
- Kaikissa työkaluissa on olennaista, että niihin liitetään kommentteja ja selityksiä; suositukset ja seuraavat askeleet

Suunnittelu

- **Työkalu 1:** Kohteen arvojen tunnistaminen ja niihin liittyvien hoidon/hallinnan tavoitteiden listaaminen
 - määritellään keskeiset arvot (mukaan lukien OUV) ja tavoitteet, jotka ohjaavat hoitoa ja hallintaa sekä arviointiprosessia
 - muistettava, että arvot ja tavoitteet eivät ole sama asia, mutta tavoitteet tulee kytkeä arvoihin
 - lomakkeet ohjaavat tunnistamaan ja järjestämään eri arvotyyppisiä
 - tärkeä työkalu
- **Työkalu 2:** Uhkien tunnistaminen
 - Uhkien, niiden syiden ja vaikutusten tunnistaminen sekä toimenpiteiden ja niiden kiireellisyyden ymmärtäminen
 - uhat, jotka kohdistuvat Työkalu 1:ssä tunnistettuihin arvoihin, arvioidaan vaikutuksia (laajuus ja voimakkuus)
 - lomakkeeseen listataan ko. uhat ja syyt sekä myös suunnitellut / toteutetut ratkaisut
 - lomake keskittyy pääasiassa välittömiin syihin
 - työkalu auttaa järjestämään ja analysoimaan erilaisia uhkia sekä systemaattisesti hoitamaan niitä

Suunnittelu

- **Työkalu 3:** Suhteet osallisiin (Stakeholders)
 - osallisten / osallisryhmien tunnistaminen ja heidän "suhteensa" kohteeseen
 - lomake on matriisi, jossa eri tyyppisten osallisryhmien
 - suositellaan työpajatyyppejä keskusteluja keskeisten osallisten kanssa
 - voi auttaa hahmottamaan ketä "sitouttaa" hoitosuunnitelmaprosessiin tai missä on ongelmia
- **Työkalu 4:** Kansallinen toimintakenttä
 - Tarkastellaan kuinka kansalliset ja kansainväliset toimintapolitiikat, lainsäädäntö ja hallinnon toimet vaikuttavat kohteen tehokkaaseen hoitoon ja hallintaan
 - lomakkeessa arvioidaan toimintaohjelmien ja lainsäädännön vahvuuksia ja heikkouksia
- **Työkalu 5:** Hoidon ja hallinnan arviointi
 - nykysuunnitelmien tiedot kerätään (status, ajantasaisuus, riittävyys)
 - ensisijaisen päätöksentekoa ohjaavan dokumentin (suunnitelman, sopimuksen) arviointi (plussat ja miinukset)
 - nykytilanteen arviointi, miten selkeästi hoitosuunnitelman toivotut tulokset on esitetty (tulos vrt. toimenpide)

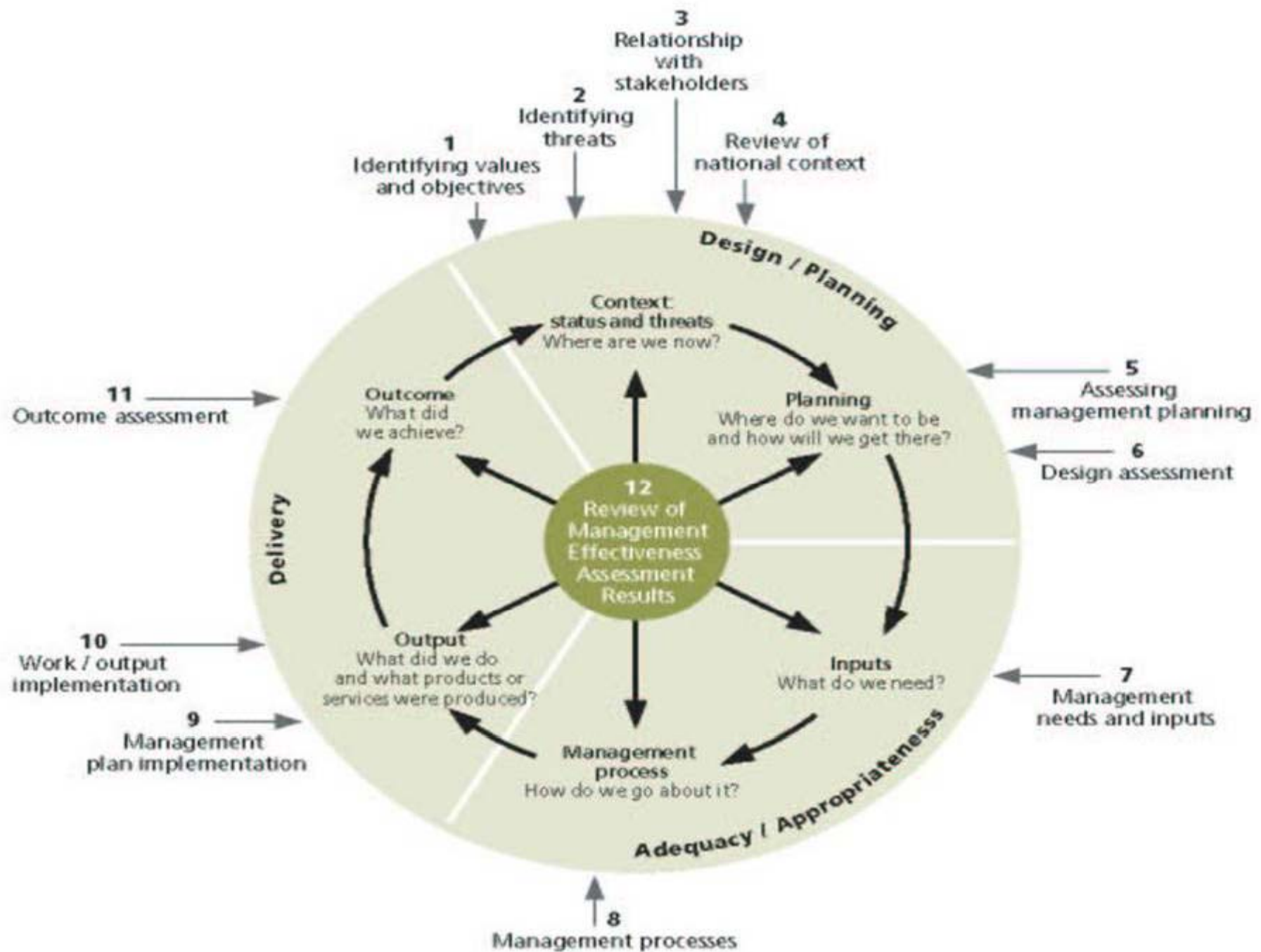
Suunnittelu

- **Työkalu 6:** Alueen muodon arviointi
 - kuinka kohdealue, sen rajaukset ym. vaikuttavat kohteen arvojen säilymiseen
 - voidaanko hoidon / hallinnan vaikutuksia parantaa rajausmuutoksilla, tai voiko hoito/hallintatavan muutos ratkaista esim. kohteen rajausongelmia
 - jälleen lähtökohtana kohteen keskeiset arvot

Riittävyys ja soveltuvuus

Tuotokset

- **Työkalu 7:** Hoidon / hallinnan tarpeiden ja panosten arviointi
 - tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien arviointi verrattuna tehokkaaseen / vaikuttavaan hallintaan
- **Työkalu 8:** Hoidon / hallinnan prosessien arviointi
 - määrittää tavoitteellinen hoidon / hallinnan taso
 - nykykäytäntöjä arvioidaan suhteessa optimaalisiin (best practices): riittävyyden ja soveltuvuuden näkökulmista
- **Työkalu 9:** Hoito/hallintasuunnitelman toteutumisen arviointi
 - vuosiseurantaa sekä yleisesti että yksittäisten suunnitelman osien kohdalla
- **Työkalu 10:** Töiden toteutuksen / tuotosten arviointi / indikaattorit
- **Työkalu 11:** Hoidon / hallinnan tulosten arviointi: arvojen säilyminen ja tavoitteiden saavuttaminen
- **Työkalu 12:** Hallinnon tehokkuuden arvioinnin yhteenvedo

- Workshopin aineistot The Nordic World Heritage Foundationin kotisivuilla:

<http://www.nwhf.no/index.cfm>

- Enhancing our Heritage Toolkit -julkaisu (World Heritage Series n°23 - Enhancing our Heritage Toolkit, Assessing management effectiveness of natural World Heritage sites.)

Unescon kotisivuilla:

<http://whc.unesco.org/en/series/23/>

Contents of evaluation	Context <i>Where are we now?</i>	Planning <i>Where do we want to be?</i>	Inputs <i>What do we need?</i>	Process <i>How do we go about it?</i>	Outputs <i>What were the results?</i>	Outcomes <i>What did we achieve?</i>
Criteria	Significance Threats Vulnerability National policy Partners	PA legislation and policy PA system design Reserve design Management planning	Resourcing of agency Resourcing of site	Suitability of management processes	Results of management actions Services and products	Impacts: effects of management in relation to objectives

What is a Management System?

Operational Guidelines:

- The purpose of management is to ensure the effective protection of the nominated property for present and future generations
- Effective management involves a cycle of long-term and day-to-day actions to protect, conserve and present the nominated property
- The system will depend on the type, characteristics and needs of the property and its cultural and legal context.
- A system could include traditional practices, existing urban or regional planning instruments and other planning and control mechanisms, both formal and informal

What should a Management System Include?

Operational Guidelines say that common elements of a management system could include:

- Thorough shared understanding of the property by all stakeholders
- Cycle of planning, implementation, monitoring, evaluation and feedback
- Involvement of partners and stakeholders
- Capacity building
- An accountable transparent description of how the system works

Management Plans

- Kohteilla on monia arvoja
- Monilla kohteilla on useita omistajia
- Monissa kohteissa on erilaisia, muuttuviakin käyttöjä
- kaikilla kohteilla on useita intressiryhmiä, osallisia
- hoitosuunnitelmassa tulee sovittaa ja tasapainottaa näitä intressejä ja hallita muutosta
- Plan must balance conservation, access, local community interest and sustainable economic use
- Plans must be capable of being implemented

Jotta lopputulos on onnistunut, on tärkeää tietää

- **what is there,**
- **what is important and why,**
- **what makes those values vulnerable,**
- **what policies need to be in place to protect them.**